

Oponentský posudek diplomové práce

Název práce:	Jak se sociální pracovníci orientují v kultuře chudoby
Autor práce:	Bc. Michaela Pajerová
Obor studia:	Etika v sociální práci
Posudek vypracoval:	Mgr. Lucie Kolářová, Dr.Theol.
Datum:	9. 8. 2021

Diplomová práce Michaely Pajerové je věnována oborově relevantnímu tématu s výrazným praktickým přesahem. Práce je koncepčně poměrně dobře postavena. Klíčový fenomén *kultury chudoby* je popsán a představen fundovaně. Výzkumné otázky korelují s teoretickým zázemím, takže ve výsledku je zdařile propojena teoretická rovina s praktickým výzkumem. Práce má odpovídající úroveň obsahovou i metodologickou.

Cíl předložené kvalifikační práce je formulován srozumitelně, nicméně – jak se níže pokusím ukázat – mohl být formulován méně vágně, tedy pečlivěji a diferencovaněji. Zbytečně odrazující dojem působí i překlep právě ve formulaci cíle („Zjistit, jak se sociální pracovníci orientují v kultuře chudoby po všech stánkách.“ s. 6).

Z hlediska formálního, jazykového a stylistického vykazuje předložená práce určitá pochybení: (není třeba podrobně předčítat u obhajoby)

- termín „kultura chudoby“ – není zde jednoznačný úzus (někdy velké, někdy malé písmeno): např. na s. 6, ve formulaci cíle, se užívá malého písmene, v následující větě však vzápětí stojí písmeno velké; nebo s. 14 je v témže odstavci obojí užití; s. 15 v nadpise 2.2 užito malé písmeno a vzápětí pod ním v první větě užito velké písmeno → kromě toho je možno poznamenat, že vzhledem k charakteru českého jazyka by bývalo bylo vhodnější volit jinou variantu odlišení termínu, např. kurzívou;
- interpunkce – nejde zde o kompletní výčet příslušných míst, nýbrž o zásadní poznámku upozorňující na to, že chybějící, nadbytečná nebo špatně umístěná čárka ve větě přinejmenším znesnadňuje plynulost četby a mnohdy posouvá, ba dokonce mění význam celé věty
 - s. 16: chybějící čárka před „a kulturou těch nejslabších“zde mění smysl věty, resp. vede k její nesmyslnosti
 - s. 17: začátek třetího odstavce, čárka umístěna po spojce „že“ („z empirického výzkumu vyplývá že, repondenti...“); také s. 34 umístění čárky po spojce „protože“ (konec prvního odstavce)
 - s. 17: nesmyslné umístění čárky v posledním odstavci na dané stránce („potřeba učení je, získávání zkušeností...“)
 - s. 42: nadbytečná nesmyslná čárka („Nemohla, proto být zaručena...“); s. 42 chybějící čárka (odstavec 5.5, druhá věta);
- chyby:
 - s. 6: ve formulaci cíle! („po všech stánkách“)
 - s. 8: míchání jednotného a množného čísla („existují i teorie, podle níž...“); s. 10 („přehled faktorů...“)
 - s. 9: chybějící slůvko („lze ji dělit...“); s. 12 (na konci prvního odstavce chybí klíčové podstatné jméno!)

- s. 24: špatný tvar slova na daném místě („*také předpokládal*“ – z kontextu není zřejmé, kdo (zřejmě myšlen autor zdrojové knihy), mělo by být spíše „*také se předpokládá*“)
- s. 30: namísto „*time*“ je uvedeno „*tyme-discounting*“
- s. 30: chybné tvary, nesprávné skloňování a ohýbání slov (první odstavec, týká se slova „*hodnota*“)
- hrubé chyby: s. 31 „*takový lidé*“; s. 67 „*pomohli otázky*“, „*znaly a uváděli*“;
- věcné nepřesnosti – s. 6 (proklamuje se, že DP popisuje *kulturu chudoby* se vším, co k ní patří, všímá si jak sociální, tak psychologické dimenze → ve skutečnosti patří ke *kultuře chudoby* i další, nejmenované, dimenze (např. ekonomická či kulturní), které na daném místě nejsou explicitně uvedeny (nicméně později jsou pak v textu přinejmenším zčásti obsahově zakomponovány));
- stylistická stránka a chybné vazby – s. 7 (úvodní odstavček – krkolomný!); s. 12 („*známým se stal pro jeho umění zobrazení života...*“); s. 14 (poslední věta předposledního odstavce – stylisticky zamotané, vpsledku nelogické: „*Mnohé znaky kultury chudoby můžeme považovat za lokální, spontánní úsilí uspokojovat potřeby...*“); s. 15 („*nezvyk na běžná společenská pravidla*“); s. 18 („*po té úrovni kontroly...*“); s. 33 („*Ekonomie to má ještě složitější, jestli že nebude respektovat psychologické poznatky.*“); s. 41 („*Rolí ve stanovených kritériích nebylo...*“); s. 42 opakování téhož v lehké obměně (první odstavec, druhá a třetí věta); s. 67 „*zbylé dvě otázky se zajímaly využití psychologie...*“;
- formální chyby:
 - velké písmeno -T ve „*Srov. Tamtéž*“: s. 8, pozn. 5; s. 28, pozn. 80; rovněž není odůvodněné, aby v těchto případech bylo slovo „*tamtéž*“ uvedeno kurzívou
 - velké písmeno -V ve Viz Vlastní výzkum, např. pozn. 144, 149, 152, 170 atd., přičemž ale např. pozn. 141 uvádí malé písmeno
 - v celé práci chybí u veškerých odkazů-parafrází (kromě pozn. 5, 6 a 80) počáteční slůvko „*srov.*“, upozorňující čtenáře právě na to, že se jedná o parafrázi, nikoli přímý citát!
 - ISBN knih stačilo uvést v zadním seznamu literatury, nikoli v poznámkovém aparátu
 - druhá a další citace téhož autora, resp. díla má být nikoliv plná, nýbrž zkrácená (autor, název díla, strana)
 - v textu se průběžně nacházejí mezery navíc.

Je třeba vyzdvihnout, že v předložené diplomové práci se autorce podařilo ústrojně zapracovat výsledky polostrukturovaných rozhovorů již do úvodní teoretické části, a nejenom do Diskuze, kde je to vlastní náplní dané části. Výroky respondentů, obsahově odkazující k teoreticky zpracovaným odborným konceptům, aniž by je vesměs explicitně jmenovaly či přímo tematizovaly, autorka nejen analyzuje a konceptualizuje, ale staly se jí přímým podnětem pro zařazení některých teoretických pasáží (např. s. 25: „*Transgenerační přenos musí být zmíněn, neboť často prostupuje odpověďmi respondentů.*“; s. 29: *time-discounting*). Jako přínosné se jeví i to, když autorka – na základě zjištěných výsledků – poukazuje na zatím nedostatečně využitý potenciál v oblasti sociální práce, který by mohl znamenat rozvoj odborné terminologie a s tím spjatého odborného myšlení u sociálních pracovníků.

Stojí za povšimnutí, že Pajerová ve své kvalifikační práci opakovaně odkazuje k řešení problematiky vyplývající ze sociálně psychologických aspektů typických pro *kulturu chudoby*. (Slovo „*řešení*“ ostatně vykazuje v textu práce ve své substantivní podobě přes 60 výskytů a objevuje se v klíčových souvislostech). Jako součást řešení té problematiky – kterou autorka ve své práci představila a rozebrala – uvádí například školskou sociální práci nebo také terapeutické paradigma. To lze v kontextu předložené diplomové práce považovat za podložený závěr, který rozhodně není triviální, zároveň to však prozrazuje určitý posun v cíli, který nebyl zachycen nebo snad nebyl předem dostatečně zreflektován. Vše nasvědčuje tomu, že autorka

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

zjišťovala nejen to, co deklarovala, tedy jak se sociální pracovníci orientují v *kultuře chudoby*, nýbrž zjevně chtěla též nabídnout perspektivu řešení problémů, které *kultura chudoby* implikuje a s nimiž se tito pracovníci setkávají.

Závěr práce se vzhledem k celku zdá být co do svých možností poněkud nevyužitý. Autorka jako by pokračovala v duchu předcházející analýzy a jako by zde doznívalo několik posledních postřehů, u nichž ale není zřejmé, proč právě ony mají figurovat v závěrečném shrnutí (viz poslední odstavec, po němž zůstává dojem rozpačité neukončenosti). Pajerová v závěru především typologicky shrnuje charakter výzkumných otázek, ale již se nedostává k žádoucímu zobecnění, které by obsahovalo souhrnný přehled důležitých zjištění a dokázalo relativně zdůraznit podstatné informace a souvislosti. Chybí též komplexní a diferencovaná formulace závěru vzhledem k vytyčenému cíli tak, jak by to umožňoval provedený výzkum i teoretické zázemí, z něhož se v textu diplomové práce vycházelo.

Dané výše uvedené poznámky a námitky nelze samozřejmě chápat izolovaně jako určující definitivní soudy, nýbrž jako projev snahy o kritické objektivní posouzení předložené kvalifikační práce. Jako takové zůstávají v kontextu celkového, spíše pozitivního hodnocení, které bylo ostatně vyjádřeno hned v úvodu tohoto posudku.

Diplomovou práci Michaely Pajerové **doporučuji k obhajobě** a v její písemné podobě hodnotím známkou **velmi dobře mínus**. Finální hodnocení bude – v závislosti na obhajobě – záležitostí rozhodnutí komise.

Lucie Kolářová